

LIJKSCHOUWINGEN TE DEINZE TIJDENS DE 19e EEUW

In het Rijksarchief te Gent bevindt zich in het Fonds Deinze nr. 643 een bundeltje lijkschouwingen (66 in totaal). De oudste dateren van 1806, de recentste van 1859.

Reeds in het Ancien Régime werd bij verdacht of gewelddadig overlijden door de schepenen van de stad of heerlijkheid aan een licentiaat in de medicijnen of chirurgijn de opdracht gegeven een schouwing te doen van “het doot lichaam” van het slachtoffer. Deze schouwingen vinden we terug in de registers van “wettelijke passeringen “ (zie ons artikel in vorige Leistam, pagina 217).

Vanaf de Franse Periode is het de Procureur des Konings (oorspronkelijk de Keizerlijke Procureur) die de opdracht tot onderzoek geeft. Artikel 44 van het Strafwetboek bepaalt immers dat wanneer een gewelddadige dood zich voordoet, of een overlijden waarvan de oorzaak onbekend is of verdacht lijkt, de procureur zich laat vergezellen door één of twee gezondheidsofficieren die hem rapport uitbrengen omtrent de oorzaak van het overlijden en de staat van het lijk. Ook het Burgerlijk Wetboek bevat gelijkaardige bepalingen. Artikel 81 van deze “code civil” bepaalt dat wanneer er aanwijzingen van een gewelddadige dood zijn of andere omstandigheden die zulks laten vermoeden, de teraardebestelling slechts mag geschieden nadat een officier van politie, bijgestaan door een doctor in de geneeskunde of de heelkunde een proces-verbaal heeft opgemaakt van de staat van het lijk en van de daarop betrekking hebbende omstandigheden, alsook van de inlichtingen die hij heeft kunnen inwinnen omtrent de voornamen, de naam, de leeftijd, het beroep, de geboortedatum en de woonplaats van de overledene. In Deinze was het in de onderzochte periode steeds de vrederechter, die ook als politierechter en officier van gerechtelijke politie optrad, die het initiatief tot onderzoek nam.

In welke gevallen werd overgegaan tot lijkschouwing en autopsie?

Vooreerst zijn er de talrijke verdrinkingsdoden, 38 in totaal. Slechts in enkele gevallen kan afgeleid worden of het om een ongeval, een zelfmoord of een misdad gaat. De meeste slachtoffers dreven in de Leie en werden door toevallige passanten op het droge getrokken. Enkelen verdronken in de Kaandel, het Schipdonkkanaal, kleine beken en zelfs in een kuip. Van de de echtgenote van Joannes Albertus BAELDE, heelmeeester van Olsene, op 26 januari 1824 verdronken teruggevonden in de Leie, vernemen we dat haar man op 15 december 1823 ‘s avonds zijn woning had verlaten “zeggende ik ga mij versmooren”. De 9 overige bekende zelfmoorden situeren zich eigenaardig genoeg allemaal in de periode na 1840: Louis Joseph DE CODT, ontvanger van Registratie en Domeinen, benam zich in 1840 het leven met een schot in de mond; de acht anderen pleegden zelfmoord door ophanging.

Kwamen dodelijke ongevallen vooral voor door verdrinking, ook andere waren even tragisch: in 1809 verongelukt Jean Pierre MEYS bij het schoonmaken van zijn wapen; in 1818 wordt Joseph SIMOENS uit Tielt verpletterd door een voorbijrijdende kar; in 1825 krijgt dienstbode Francis MOENTJENS een dodelijke stamp van een paard en in 1832 maakt een slag van een molenwiek een einde aan het jonge leven van de vierjarige molenaarsdochter Rosalia GOETHALS.

Tijdens zeven onderzoeken wordt als doodsoorzaak uitputting en/of bevriezing vermeld. Het gaat hier meestal om zwervers, soms jonge kinderen, die van ondervoeding en koude omkwamen.

Om alle twijfel uit te sluiten werd in een aantal minder vanzelfsprekende gevallen ook een lijkschouwing bevolen: Pierre DE BACKERE en Benoit GELLYNCK stierven respectievelijk in 1815 en 1835 aan een beroerte, de 5 maanden oude Karel Lodewijk VAN LERBERGHE in 1830 van mazelen!

Er dient nog opgemerkt dat deze lijkschouwingen bijzonder interessant zijn omdat de corresponderende overlijdensakten in de Burgerlijke Stand de doodsoorzaak niet vermelden.

Hieronder een overzicht van de onderzochte documenten. De vooraan genoteerde data zijn deze van de akten.

Om hun namen niet telkens te moeten herhalen geven we vooreerst een opsomming van de vermelde vrederechters, artsen, politiefunctionarissen en notabelen die bij het opstellen van de processen-verbaal en de lijkschouwingen betrokken waren. Telkens wordt de periode vermeld tijdens dewelke we ze in de documenten tegenkwamen.

Vrederechters en plaatsvervangende vrederechters:

Philippus-Jacobus (Jacques) DESPREZ (1806-1822), + Deinze 9/4/1823, 70 jaar oud,

° Diksmuide, zoon van Jacobus en van Marie Antonia STEVENS, weduwnaar van Isabelle

Marie WOETS, in zijn huis nr. 259 in de Kortrijkstraat;

Karel Antone Casimir (Charles) REYNIAC (1824-1830), + Deinze 13/6/1832, 58 jaar oud,

° Brugge, zoon van Guillielmus Casimirus en van Marie Therese DE MOLO, in zijn huis nr.

305 in de Kortrijkstraat;

Ferdinand Emmanuel VANDER PIETE (1832-1837), + Deinze 4/10/1838, 59 jaar oud,

° Deinze, zoon van Francies Ferdinand en van Isabella Jacoba DHONDT, weduwnaar van

Joanna Antonia DE SMEDT en man van Marie DE SMET, in zijn huis nr. 362, wijk C;

Emanuel Felix VAN WONTERGHEM (1839-1844), + Deinze 2/7/1854, 82 jaar oud, grondeigenaar en plaatsvervangend vrederechter, ° Deinze, zoon van Ferdinand en van

Joanna Theresia VANDER PIETE, weduwnaar van Rosalia Joanna VAN AUTREVE;

Victor Eugène BOUVY (1849) + Deinze 29/5/1867, 71 jaar, 2 maanden en 5 dagen oud,

° Ename, zoon van Baudewijn en van Maria Judoca CAUS, man van Antonia Theresia

SMEULDERS, in zijn huis nr. 12 Tolpoortstraat, wijk B;

Gezondheidsofficieren:

Jean Baptiste LANGLOIS (chirurgijn (= heelmeeester)) (1806-1812);

Joseph BRUSSEEL (chirurgijn) (1806-1811);

? DE VYLDER (van Machelen) (chirurgijn) (1809);

Pierre BODDAERT (chirurgijn) (1815-1854);

Jahannes VERKEST (geneesheer) (1815-1830);

Constant DEBEIL (geneesheer) (1830-1847);

Victor Eugène BOUVY (geneesheer) (1832-1835);

Remi Séverin COPPEZ (geneesheer) (1839-1858).

Politiefunctionarissen:

Bernard VANDE KEERE (politiecommissaris) (1806-1815);

? COCHON (rijkswachtbrigadier Deinze) (1806);

Jean Francois BOGAERT (veldwachter-later politieofficier) (1812-1824);

Joseph TESSELY (veldwachter) (1818);

Jan Baptiste DELCROIX (politiecommissaris) (1818-1830);

Antoine VAN DORPE (politieofficier) (1834-1837);
Pierre Francois DE BRUYNE (politieagent) (1835-1837);

Schepenen en andere notabelen:

Ferdinand VANDER PIETE (schepen) (1818);
Charles GOEMINNE (stadssecretaris) (1818-1832)
Francois VANDER PIETE (burgemeester) (1834)
Louis Joseph VERHULST (schepen) (1834-1835)
Jean Baptiste PROVOST (schepen) (1837-1844)
Jean Baptiste WILLE (stadssecretaris) (1839)
? VANDEN POEL (1847).